

חידושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

מודה רב הונא באתרא דמוברי באגי. פי' דאפילו במפוזרות הויא חזקה, ומיהו שש שנים בעינן כיון דאיכא דזרע, ועוד דכיון דמשיך זימנא דבורות קלא אית לה ואי לא מחזיק שש שנים לאו כלום הוא, דאי לא תימא הכי מאי ומודה פשיטא דהא רצופות נינהו ולא שייכא הא בדרב הונא כלל דהא סלקא שתא דבורות, והא דאקשינן ממתני' והא בתים דביממא ידעי בלילא לא ידעי, בדין הוא דלימא לן רב הונא ולטעמיך דאמרת אפילו מפוזרות ליבעי מיהא שש, אלא משום דהוה אמינא מאי שלש דקתני שש דיממי, אי נמי לדידן כל תלת שנין מהני דלא מצי למימר אנא אתינא בההיא זימנא דלא הוית בה ומשום הכי לא מחינא, הילכך בתלת שנין דיממי סגי לן דהא שלש שנים איכא אע"ג דלא סלקי לילות, אבל לרב הונא קשיא. והיינו דאמרינן ומודה רב הונא בחנוותא דמחוזא. פי' דלא בעינן אלא שלש שנים ביממי כיון ד[ל]לילא לא עבידא דומיא דבורות ובית הבדים, ואי ס"ד דמקמי דתיקום לן דרב הונא נמי בעינן תלת שנין ביממי ולילא אלא דאפי' שית דיממי הווי חזקה א"כ מאי ומודה רב הונא, ואיכא לפרושי נמי דאע"ג דלדידן נמי שאני דינא דחנוותא דמחוזא, אפילו הכי כיון דרב הונא איירי בהא ושייכא ליה הודאה במילתא אמרינן ומודה רב הונא, ובכי האי גונא איכא תרי בפירקין דלא יחפור.

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

אמר רב הונא שלש שנים שאמרו וכו'. פי' שאם לא היתה האכילה בשנים רצופות אע"פ שהיה הקרקע ברשותו כל אותם השנים אינה חזקה, דאילו בשהיה יוצא מרשותו בינתיים פשיטא, ואפילו בהא פרכינן דמאי קמ"ל פשיטא דהא תנינן חזקתן שלש שנים וכו' עד קמ"ל, פי' קמ"ל דמיום ליום תרתי קתני למעוטי מקוטעות ולמעוטי מפוזרות דשקולים הם ויבואו שניהם, א"נ מייתורא, דכי קתני שלש שנים סתמא הוה משמע שלמות ולא אצטריך מיום ליום אלא למעוטי (רצופות) [מפוזרות].

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

קמ"ל דא"ל חדא ארעא וכו' וא"נ וכו'. פי' מורי נר"ו בשם רבותיו דהני תרי טעמי כל חד וחד באנפי נפשיה ולא שייך חד בדחבריה, וה"ק דאי רובא דבאגי מוברי מצי אמר חדא ארעא בכלה באגא לא מצינא למינטר, ואי רובא דבאגא זרעי מצי אמר הכי ניחא לי דעבדא טפי, ומיהו אי כולהו זרעי אין לו שום טענה לומר בהכי ניחא לי שבטלה דעתו אצל כולם והיינו דנקט לישנא באתרא דמוברי באגי.

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד א

רבא אמר כגון דאתו בי תרי ואמרי וכו'. יש מפרשים דרבא פליג אדאביי וסבר דעדות שיבבי אינה כלום כיון דלא יכלי לאסהודי על הלילות עדות ברורה, ויש מפרשים דלא פליג אלא דעביד אוקימתא אחרינא דבהכי נמי משכחת, ונפ"מ אם היה דר בחורבה שאין שם שכנים, וזה דעת רבותי וכו"ל.

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף כט עמוד ב

ומודה רב הונא בחנוותא דמחוזא דליממא עבידן ללילא לא עבידן. פי' דאע"ג דלא דר בהם בלילות ואינן רצופין חזקתו חזקה דהא אשתמש בהו כדרך (ש)הבעלים, ונחלקו המפרשים יש אומרים דדוקא שנשתמש בהם שש שנים דלא ליהוי מקוטעים, ויש אומרים דבשלש סגי שכן דרך הבעלים כדין שדה הבעל דלא בעינן מיום ליום, והראשון יותר נכון בעיני רבותי, וא"ת ומאי שנא מההיא דלעיל דאמרינן ומודה רב הונא באתרא דמוברי באגי ומאי מחדש בהאי יותר מהאי, י"ל דשאני הכא דמצד עצמן ראויות ליממא וליליא וליכא הכא טעמא דלעיל הוה ס"ד דלא להוי בהו חזקה אם לא נשתמש בהם גם בלילה קמ"ל. ואומר מורי נר"ו דדוקא משום דלילא לא עבידן הא אילו עבידן אלא שהלך לסחורה שלו ואינו משתהא בכאן אין לו חזקה, ומכאן למקומות בית הכנסת שאין להם חזקה אא"כ ישב בהם בכל עיתות התפלה, וכן נראה מההיא דרוכלין דלעיל לפי פירוש הנכון, ושלא כדברי הרב בעל העטור שכתב כי דיו שישב שם בלכתו להתפלל שם ושלא ישב שום אדם בו כשאינו הולך שם.

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב

הלכה ב

הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב שכן בה ביום ובלילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה וטען בעל השדה ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. +/השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו. א"א ונתננו לו השכר עכ"ל. +

הלכה ג

היה זה המחזיק או העדים שדרו בה מן הרוכלין המחזרין בעיירות וכיוצא בהן, טוענין אותו לכתחלה וכשיביא עדי חזקה אומר לו הבא עדים שהיית מחזיק בה ביום ובלילה, במה דברים אמורים בחצרות ובתים וכיוצא בהן שהן עשויות לדור בתוכן ביום ובלילה, אבל החנויות של תגרים וכיוצא כהן /בהן/ שאין דרין בהן אלא ביום כיון שדר בה שלש שנים ג ביום הרי זה חזקה. +/השגת הראב"ד/ בד"א בחצרות וכו' עד הרי זה חזקה. א"א אין דרך הגמרא כן דלרבווי מפורות קאמר ולא לרבווי מקוטעות עכ"ל. +

הלכה ד

שלש שנים שאמרנו צריך שיהיו רצופות זו אחר זו, הרי שהחזיק בשדה זרעה שנה והובירה שנה זרעה שנה והובירה שנה, אפילו עשה כן כמה שנים לא החזיק, היה דרכן של בני אותו המקום להוביר אע"פ שמקצתן ד זרעין שנה אחר שנה ומקצתן זרעין שנה ומובירין שנה הרי זה החזיק שהרי הוא אומר לא הוברתי אותה אלא כדי שתעשה הרבה בשנת הזריעה.

ספר העיטור אות מ - מודעא דף מא עמוד ב

על ידי היה מעשה במקום של בין הכנסת באדם שהחזיק בו כמה שנים ולא יצא מחזקתו. ובאו עדים ושמרו דכל שנה יצא למערפה שלו פעמים בשנה וחברו עלי רבותי ואמרו אינה חזקה דלא רצופין נינהו והתרסתי כנגדן דחזקה היא בעבדא ושוככים ובית הבדים כפי המנהג. ושאלתי את פי רבינו יעקב והודה לדברי חזקת מקום כאורחא דעלמא ואפילו חולה או הולך למערפה שלו או בימי אבלו לא איבד חזקתו. וחזקתו כחזקת בני אדם כמו שכתב בתשובה ודוקא שלא יצא מחזקה לחזקה אחרת כהיא אמתא דרמי בר חמא ורב עוקבא מר אישתמש בה אג"ה ומר אישתמש בה בד"ו וכן הילכתא:

ספר העיטור אות מ - מודעא דף מא עמוד ב

רבא אמר אפילו ביתא דקאי בדברא משכחת לה כגון דאמרי אנן אגרינן מיניה ודרינן ביה תלת שנין לא בעינן דקיימי אדשא כל שעתא אלא אזלינן בתר דעתייהו דאמרינן קים לן כדאמר וליחוש דקא קני אמר ליה דידיעין ביה דלא הוה ליה ארעא וכגון דאמרי אנן רגילינן גביה הוה אנן הוינן ידעין הכא נמי דאמר קים לן אי הוה מפיק הוינן ידעין דאי לא תימא הכי חזקת הבתים לא ניתני.

ספר העיטור אות מ - מודעא דף מב עמוד א

ולפי' דרבוותא דמפרשי רצופות למעוטי אג"ה קשיא לי קושיא דבתים דקא מקשי' לרב הונא לכולי עלמא נמי שלמות בעינן. ובתים מקוטעות נינהו ובצרי להו לילוותא. ותו נהי באתרא דמוברי באגי איכא למימר מפורות נינהו שאינה עולה לו שנת הבור. וצריך להחזיק שנה אחרת אלא חנותא דמחוזא לאו מפורות נינהו ומאי מודה רב הונא איכא דהתם השלמה ליכא. וצרפי' פירוש בחנותא דמחוזא אם כרבה שש שנים ביום דחזקתו חזקה. ולא חשיבי מפורות דאי בשלש שנים ביממא לחוד סגי הא מקוטעות נינהו ורב הונא לא איירי אלא במפורות ואמתניתין נינהו דשייכי דקתני מיום ליום לאפוקי מקוטעות אלא לענין פיזור קאי כדרב הונא ואמינא מילתא ומסתברא מרבוותא ומסתברא דרב הונא לאו למעוטי אג"ה אתי דאפילו באתרא דלא מוברי באגי אי אית ליה סהדי דאכלה אג"ה ולא נפקא מחזקתיה לחזקה דאחריני חזקה הוא ורב הונא למעוטי מפוסקות אתא שאם אכל

שנה ראשונה ושלישית ולא אכלה שנייה אף על פי שעמד בחזקתו שלש שנים בלא עירער אינה חזקה דאין חזקה אלא לנהנה וכל שכן מקוטעות אבל באתרא דלא מוברי באגי אפילו שנת הבור עולה לו והיינו דקאמר מר ומודה רב הונא באתרא דמוברי באגי ובחנותא דמחוזא כיון דבחזקה קאי לא בעינן רצופין והיינו פורנא דבתים דהא מפוסקות נינהו. אלמא כיון דבחזקתו קאי הוי חזקה ומסתייעא האי סברא מדגרסינן לקמן אלא מעתה א' אומר אכלה אג"ה וא' אומר אכלה בד"ו הכי נמי דהוי חזקה אלמא אי הווי תרי סהדי דאמרי אכלה אג"ה הויא חזקה דאי איתא הוי ליה לשנוי התם חד סהדא מפוזרות קא מסהיד להו דאי נמי איכא תרי סהדי לאו חזקה היא. הכא חד סהדא חיטין קאמר אי איכא אחרינא בהדי חזקה היא אלא לאו ש"מ דומיא דחיטין ושעורין הוא דאיכא תרי סהדי דאכלה אג"ה חזקה הויא.

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג סימן ב

ומדבריו למדנו שאם המחזיק יוצא מן העיר לעיסקא ושוהה מקצת ימים וכשהוא חוזר לעיר תמיד נכנס לאותו בית הויא חזקה שכן מנהגו של עולם ולא מצי אידיך למימר לא החזקת כדמחזקי אינשי וגם אין צריך להשלים מה ששהה חוץ לעיר אלא בתלת שני הוי חזקה ולא דמי לאתרא דמוברי באגי דבעינן שש שנים וכן בחנותא דמחוזא דליממא עבידן וליליא לא עבידן ובעינן שש שנים דהתם זמן הביטול ידוע וצריך להשלימו אבל הכא אין קבע לבטול דירתו פעמים הרבה ופעמים מעט ואם לא יזדמן לו עסק לא יצא הלכך אין צריך להשלים. וכן נמי מקומות של בית הכנסת אם מעידים העדים שישב שם שלש שנים בכל עת שנכנס לבית הכנסת ולא ישב במקום אחר זולתי אם שינה מקומו מחמת אבילות שלו או של אחרים [ששינו מקומם וישבו על מקום שלו] אף אם היה טרוד בעסקיו ולא נכנס בכל עת לבהכ"נ הויא חזקה שכן מנהג העולם שלפעמים אין נכנסין לבית הכנסת מחמת טירוד עסקיהם

שו"ת הרשב"א חלק ה סימן רנ

ולענין חזקה ששאלת, במקומות שנהגו להיות מקומות בבית הכנסת ליחידים, [הוייא להו חזקה] גמורה, למוכרם וליתנם במתנה, ולהוריש אותם לבניהם, כשאר החזקות דכותה. לא שיהא צריך לישב שם יום ולילה, ושלא יהא מפסיק אפילו יום אחד, שלא ישב שם, כחזקת הבתים. לפי שחזקת כל הדברים, היא לפי תשמישם. וכל דמשתמש בו זה, כדרך שהבעלים משתמשים במקומותיהם, הרי זו חזקה. אף על פי שלעתים יוצא לעסקיו, והולך למקום אחר, ופעמים חולה, ופעמים שיש בבית הכנסת אחד משני מקומות על מקריהם, וכל כיוצא בזה. שאם אין אתה אומר כן, אין להם חזקה לעולם, אלא בשטר. וכן הבורות, אין אדם משתמש בהם תדיר (תדיר), אלא בהפסק ובלילות כימים. וכבר כתב בזה הרב העיטור ז"ל, משמו של ר"ת ז"ל. ומ"מ צריך אתה לדעת, שלא כל שעה צריך אדם להביא עידי חזקה. שאילו אחד היה אוכל את השדה, ובא אחר ואמר לו: מה אתה עושה בתוך שדה זו; אין זה המחזיק צריך להשיב כלום, ולא להביא עדים, ששדה זו שלו היא, אלא הרי זה משיב: למה אתה שואלני, ומה לי ולך עד שאשיב? וזו טענה מספקת, עד שיביא התובע עדים שהיתה שלו, או של אבותיו. וזה שהיה אוכלה בא, להוציאה מחזקתו, או מחזקת אבותיו, שקדמוהו. וזה דבר פשוט וברור, ואינו צריך לפנים. ולפיכך, אפילו במקומות דיש להם קנין גמור, במקומות בית הכנסת, הרי הם בחזקתם ושניהם, עד שיביא התובע, שהוא או אבותיו קדמוהו. ומכאן אתה דן לכל, בכל המקומות וזה בנין אב לכל החזקות, ולכל התביעות